

8. 7. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Česká zanikající společnost jako účetní jednotka po přeshraniční fúzi

V situaci, kdy se podnikatel, mající více společností se sídlem v různých členských státech Evropské unie, nebo jiného státu tvořící Evropský hospodářský prostor, rozhodne uskutečnit přeshraniční fúzi podle zákona č. [125/2008](#) Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, který přinesl z právního hlediska možnost provádět přeshraniční fúze obchodních společností, bude nutné se zamyslet kromě jiného také nad tím, jak se vypořádat se situací po zániku zúčastněné české společnosti.

Rödl & Partner

Představme si modelový příklad, kdy dochází k přeshraniční fúzi sloučením. Zanikající společností je společnost se sídlem na území České republiky (dále jen „česká společnost“) a nástupnickou společností je společnost se sídlem na území členského státu Evropské unie nebo jiného státu tvořící Evropský hospodářský prostor (dále jen „zahraniční společnost“). Jedná se tedy o takzvanou „fúzi ven z České republiky“.

Zanikne-li česká společnost výše uvedeným způsobem, mohou v zásadě nastat dvě možnosti, co po zániku české společnosti nastane:

Vznik stále provozovny (odštěpného závodu)

První možností je, že majetek zaniklé české společnosti nebude převeden do zahraničí. Typicky tento případ nastává, pokud po provedené přeshraniční fúzi zůstává na území České republiky nějaká podnikatelská činnost, nemovitý majetek nebo zaměstnanci, kteří se však v důsledku přeshraniční fúze stali zaměstnanci zahraniční osoby. V takovém případě zůstává na území České republiky určitý podnik nebo provozovna.

Provozovna pak může být v tuzemsku zapsána v obchodním rejstříku jako odštěpný závod zahraničního subjektu (pro daňové účely se používá označení „stálá provozovna“). Pro účely účetnictví bude považována za účetní jednotku dle § 1 odst. 2 písm. b) zákona č. [563/1991](#) Sb., zákona o účetnictví, v platném znění (dále jen „zákon o účetnictví“), neboť zákon o účetnictví se vztahuje na zahraniční osoby, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů. Právní úpravu odštěpného závodu pak nalezneme v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „občanský zákoník“), a to v § 503, který definuje obecně „pobočku“. Pobočkou je pak taková část závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost a o které podnikatel rozhodl, že bude pobočkou. Je-li pobočka zapsána do obchodního rejstříku, jedná se o odštěpný závod. Zde nastává velmi úzká návaznost na povinnost vedení účetnictví takového odštěpného závodu, jak je výše uvedeno.

Pro ujasnění ještě dodejme, že u odštěpného závodu se nejedná o subjekt se samostatnou právní subjektivitou ani způsobilostí k právním úkonům. Zahraniční společnosti budou vždy účastníkem

řízení nebo stranou smlouvy ve vztahu k ostatním subjektům. Zahraniční společnost zmocní svého zástupce (vedoucího odštěpného závodu), který je oprávněn zastupovat zahraniční společnost ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu. Odštěpný závod získává po svém zápisu do obchodního rejstříku identifikační číslo včetně daňové registrace a má další registrační povinnosti vůči různým institucím.

V případě přeshraniční fúze, kdy nám dosavadní česká společnost zanikla, se podle § 17 odst. 5 zákona o účetnictví ze zúčastněné zanikající účetní jednotky (české společnosti) podle § 1 odst. 2 písm. a) zákona o účetnictví stala účetní jednotka podle § 1 odst. 2 písm. b) zákona o účetnictví (odštěpný závod zahraniční osoby). Tato účetní jednotka ke dni zahájení své činnosti neotevřívá účetní knihy, ale **pokračuje ve vedení účetnictví po úpravách provedených v souladu s metodami přeměny obchodní korporace s účinky od rozhodného dne**. Na tuto účetní jednotku se tedy pohlíží kontinuálně; jedná se o pokračování činnosti, nikoliv o zánik jedné účetní jednotky (české společnosti) a vznik nové účetní jednotky (odštěpného závodu). Zajímavé však je, že tato účetní jednotka (takto vzniklý odštěpný závod) samozřejmě získává svým zápisem do obchodního rejstříku nové identifikační číslo. Zaměstnanci pak musí být v rámci zákonných lhůt přehlášení u zdravotních pojišťoven a správy sociálního zabezpečení.

Při probíhající přeshraniční fúzi je tedy velmi důležité odštěpný závod založit a registrovat, tedy nechat zapsat do obchodního rejstříku včetně daňové registrace, **již před plánovaným zápisem fúze do zahraničního rejstříku a s tím souvisejícím výmazem české společnosti z českého obchodního rejstříku** tak, aby nedošlo v mezidobí ode dne výmazu české zanikající společnosti a nově zakládaného odštěpného závodu k prodlevám. Taková prodleva má totiž negativní vliv na praktický život podniku, který na území České republiky zůstal po výmazu české společnosti z obchodního rejstříku.

Otázkou rozhodně související je pak povinnost mít účetní závěrku odštěpného závodu ověřenou auditorem v souladu s kritérii podle zákona o účetnictví. S tím pak souvisí povinnost sestavit výroční zprávu, neboť účetní jednotky, které mají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, jsou povinny vyhotovit výroční zprávu, jejímž účelem je uceleně, vyváženě a komplexně informovat o vývoji jejich výkonnosti, činnosti a stávajícím hospodářském postavení. Rozhodně i zde je potřeba na účetní jednotku nahlížet kontinuálně, nikoliv jako na novou účetní jednotku.

Úplný zánik podnikatelské činnosti zanikající české společnosti

Závěrem se dostáváme k druhé možnosti. Co se stane s českou společností po úspěšně provedené a v zahraničním obchodním rejstříku zapsané přeshraniční fúzi směrem ven z České republiky. Tou je pak případ, že po výmazu české společnosti z obchodního rejstříku v rámci přeshraniční fúze na území České republiky nezůstává žádný majetek, zaměstnanci ani žádná činnost. Účetně řečeno, pokud při přeshraniční přeměně je nástupnickou společností zahraniční společnost a ze zanikající účetní jednotky (české společnosti) podle § 1 odst. 2 písm. a) zákona o účetnictví nevznikne účetní jednotka podle § 1 odst. 2 písm. b) (odštěpný závod zahraniční osoby), uzavírá zúčastněná zanikající účetní jednotka podle § 1 odst. 2 písm. a) účetní knihy ke dni zániku, tedy ke dni výmazu z obchodního rejstříku.

Závěr

Pro odštěpný závod zahraniční společnosti v České republice stále více i v praktickém pohledu převládá názor na nadbytečnost silné regulace účetními pravidly podle české legislativy včetně povinností auditu, sestavování výroční zprávy a zveřejňování účetních dokumentů ve sbírce listin obchodního rejstříku. Tato regulace by si jistě do budoucna zasloužila určité zjednodušení.

Mgr. Regina Huntley,
advokátka / Senior Associate

[Rödl & Partner, advokáti, v.o.s.](#)

Platněřská 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 236 163 111

Fax: +420 236 163 799

e-mail: prag@roedl.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [AML a diskriminace v realitní praxi: chyby, které mohou vyjít draho](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)